

Ókori Kelet

Az írás kialakulása

Vallások

Törvények

Az írás megjelenése

Oka:

- államok kialakulása → bonyolultabb élet
- nyilvántartások megjelenése

Megjelenik az írás a folyam menti kultúrákban
ie. IV-III. ée.

A fejlődés folyamata

Sumerek

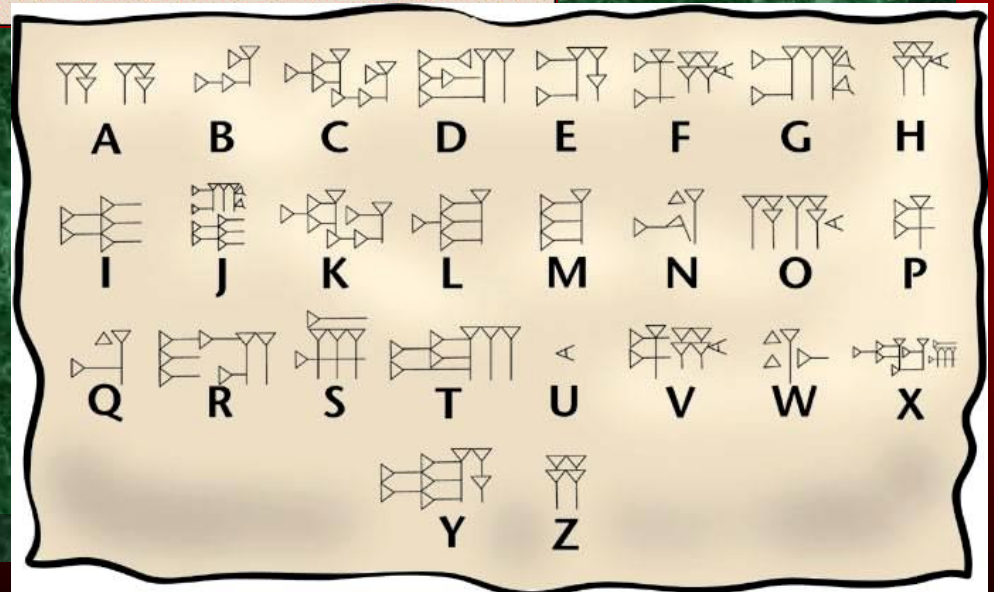
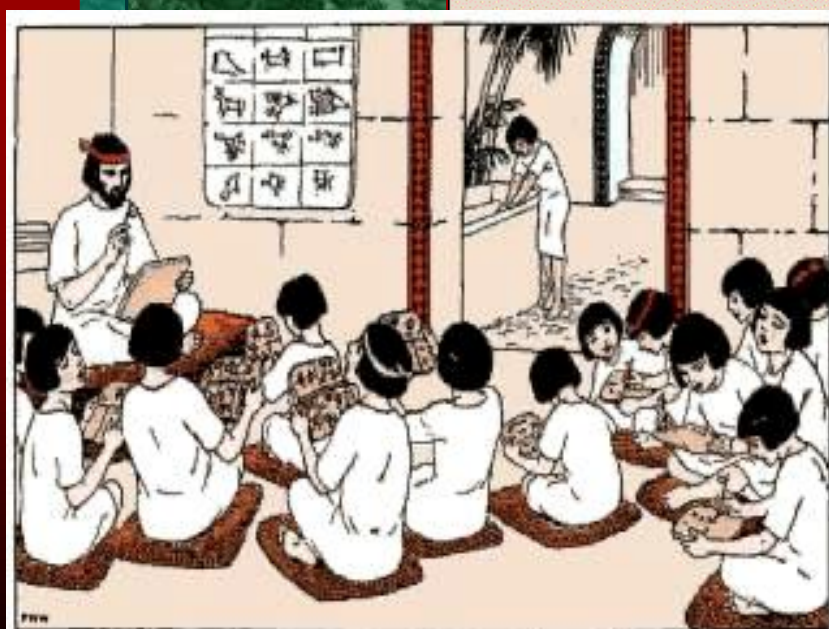
- a jelek konkrét tárgyakat ábrázolnak sematikusán – 1 jel = 1 fogalom = képírás
- a jelek távolodnak a konkrét tárgytól – gyakori használat
- egy szótagú szavak jelét hangalakjuknak megfelelően használják = szótag írás
- sumerek írása az ékírás - agyagtáblákra
- akkád hódítás után – a jel és jelentés elválik egymástól
- a későbbiekben a mezopotámiai népek a saját nyelvükre alkalmazták

Az írás folyamatosan egyszerűsödik

Development of Cuneiform, 3000 B.C.–600 B.C.

	Meaning of Pictograph					
	Ear of Barley	Head and Body of Man	Fish	Bird	Bowl of Food	Stream of Water
Pictographs c. 3000 B.C.						
Rotated Position Pictographs c. 2800 B.C.						
Cuneiform Signs c. 600 B.C.						

Egyiptom

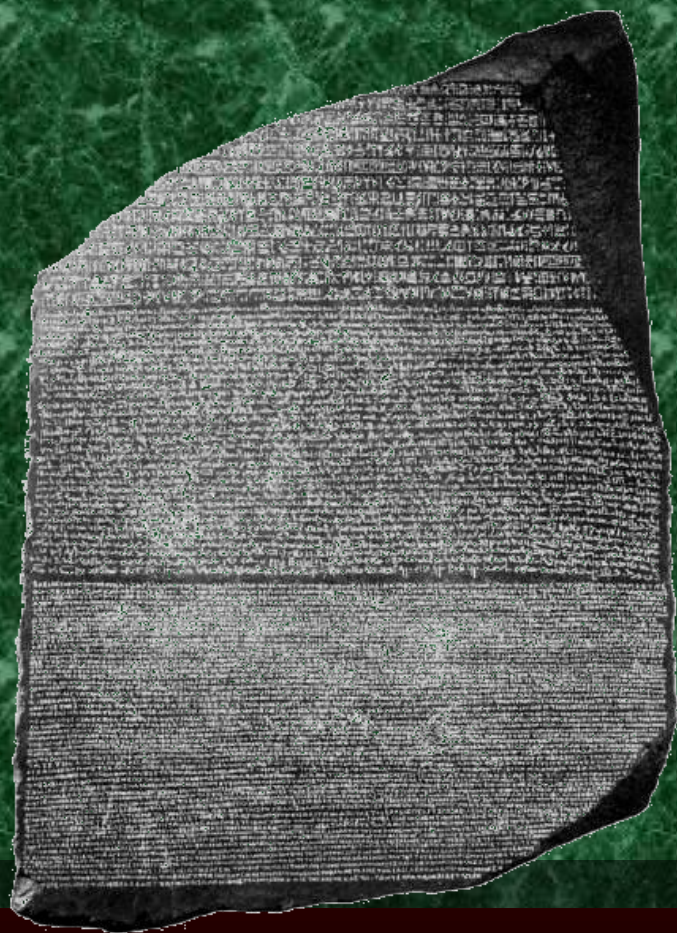
- Óbirodalom – hieroglifa = szent véset
kép, szó, szótag bonyolult rendszere
- egyszerűsödik → hieratikus írás

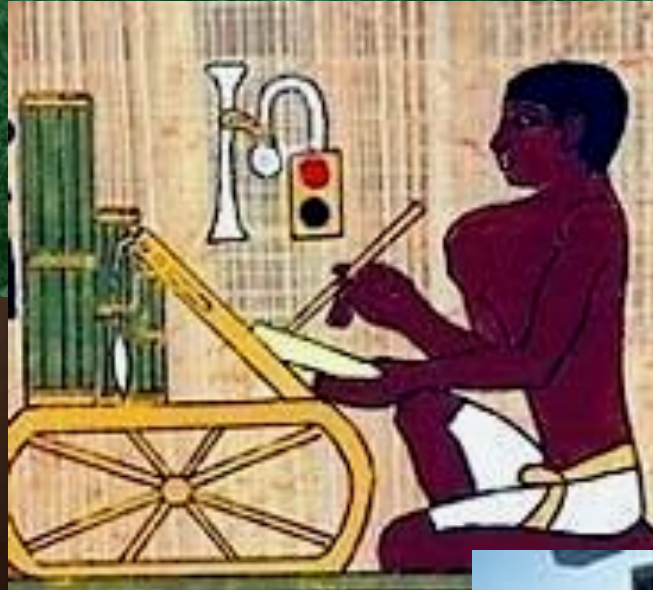
démotikus (köznép használja)

megfejtés: Champollion (1822. – Rosetti kő)

kulcs: V. Ptolemaiosz fáraó neve

Champollion és a rosetti kő

Papirusz és a hieratikus írás

Hieroglifák

A E O vulture	G stand for a jar	K (C) basket	S (C) folded cloth
A forearm	H shelter	L (R) mouth	SH lake or pool
B foot	H rope	M owl	T loaf of bread
CH hobble rope	I Y flowering reed	N water	TH unknown
D hand	J (G) cobra	O U W quail chick	TH cow's belly
F PH V horned viper	K (C) hill	P stool	Z door bolt

- **Fönícia** - Hangjelölő írás – ie. XI. sz., Byblos
22 mássalhangzóból álló ABC
A **héber** és **arab** írás alapja
- **görögök** – a föníciai írást fejlesztik tovább magánhangzók hozzáadásával
- a **latin** betűk a görög írásból fejlődnek kik
- **Kína** – egyszótagú szavak – képírás – szóírás
- **India** - szanszkrit

A számok története

- **Ősi civilizációk:** pálcikák kőből, fából
- **Sumerek:** agyagtáblákra karcolt pálcikák – 60-as alapú, összeadó számrendszer
- **Egyiptom:** 10-es alapú, összeadó számrendszer, a számokat szimbólumok jelzik: pálca, halom, zsinór, 1, 10, 100
- **görögök:** 10-es alapú összeadó, az abc betűit használták
- **római:** 10-es alapú összeadó és kivonó – V, III. stb. számjegyek pálcikák és betűk kombinációi
- **arab:** Indiából kerültek át a számok a X. sz.-ban Európába – arab matematikusok révén vált ismertté
újdonosság a 0 bevezetése → minden számnak van alaki és helyi értéke

Vallások

- Előzmények

paleolitikum

mágia, fétisizmus, totemizmus

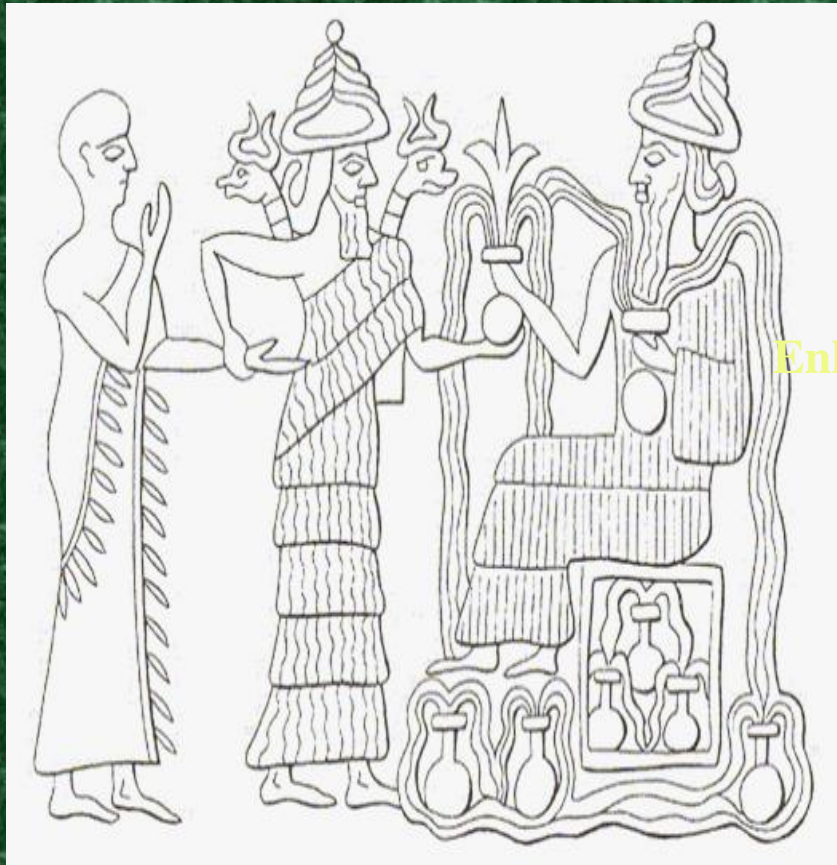
neolitikum

termékenységkultusz

Sumerek

- több száz zord isten
- Ég, Föld, Óceán istenháromság
- teremtéstörténet: vérből és sárból gyúrták az embert
szolgának → Gilgames eposz
- jóslás, csillagjóslás, asztrológia
- a városoknak külön istenei voltak
- a sumer nyelv a vallás nyelve lett

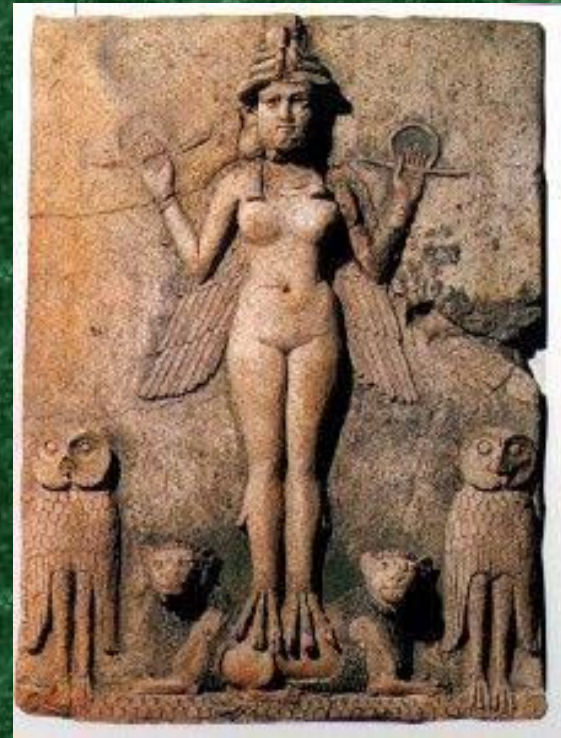
Sumer istenek

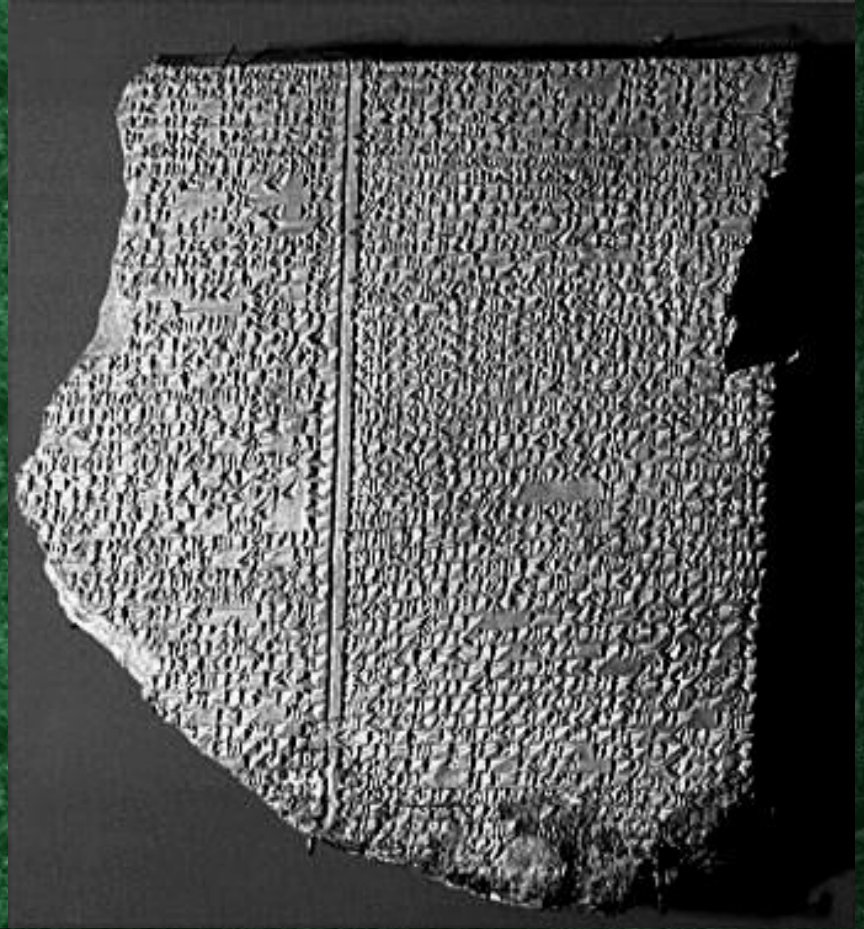
Enki

Enki

Innana

Gilgames és az özönvíz leírása

Egyiptom

- ember, de gyakran félig állat istenek
- Napisten: Ré (Amon) – több megjelenési formája van
- Ozirisz és Izisz -az első királyi pár isten
gyermekük Hórusz – a királyi hatalom jelképe
- túlvilági életről alkotott kép – a lélek addig él, amíg van
hová visszatérnie → mumifikálás, halott kultusz
- Istenek: Toth, Anubisz Hathor stb.

Múmiák

Seti I

III. Amenhotep felesége

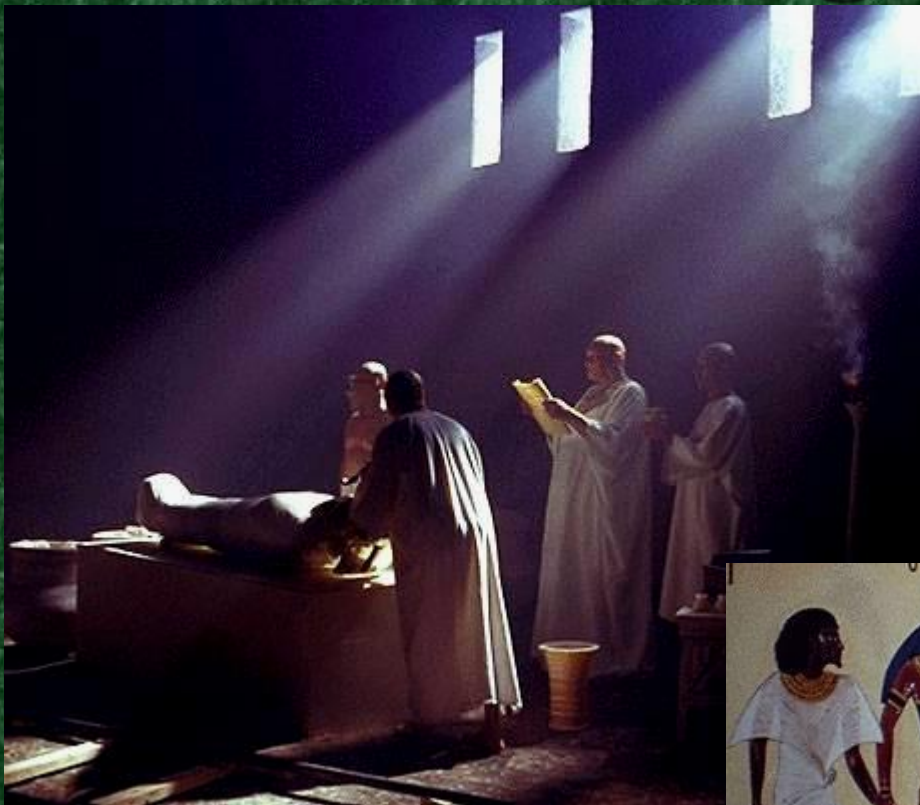
**II. Ramses
1279-1212 b.c.**

Múmiák

A túlvilágra jutás

Perzsia

Vallási dualizmus – a világban a jó és a rossz küzd egymással

Ahuramazda – a világosság ura

Zarathusztra – „Ne cselekedj olyat mással, amit magadnak nem kívánsz!”

A jó és a rossz harca –a szent tűz

India

Brahmanizmus — kaszt rendszer

- Brahma a testéből teremtette az embereket, minden kasztot más testrészéből
- Reinkarnáció – lélekvándorlás – az élet minőségétől függ, hová születesz újjá
- Istenek: Brahma, Visnu, Síva
- Védák (tudás)könyve – költemények, rituálék, versek

India

Buddhizmus –Gautama Sziddártha = Buddha

4 nemes igazság:

- az élet tele van szenvedéssel, amit szeretett dolgaink elvesztése okoz
- A szenvedés oka a vágy, ami tudatlanságból fakad
- A vágy megszüntetése a lemondás
- Nirvána a vágy és a tudatlanság elmúlása, a teljes megsemmisülés → itt már nincs újjászületés

Buddha inkarnációi

Saját fotó

Kína

- **Konfucianizmus** – Kong Fu-ce – a harmonikus társadalom az erényen, az ősök, a hagyományok és az uralkodó tiszteletén alapul
- **Taoizmus**
Lao-ce tanításai – az ember és a természet összhangjára törekszik
elvé a be nem avatkozás

Mai taoista papok

Kép: <http://www.kinainegyed.hu/docs/TAO.pdf>

Az eddigi vallások közös jellemzője:

politeista, azaz többisten hit

Palesztina

Zsidó vallás – monoteista = egyistenhit

Jahve – nevének kiejtése tabu

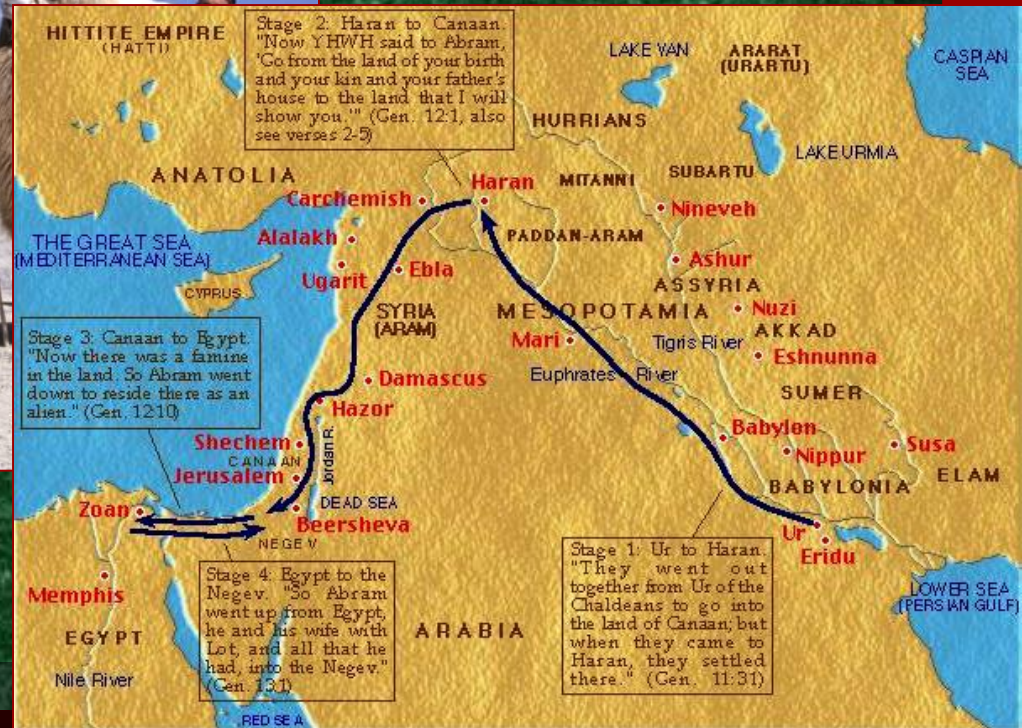
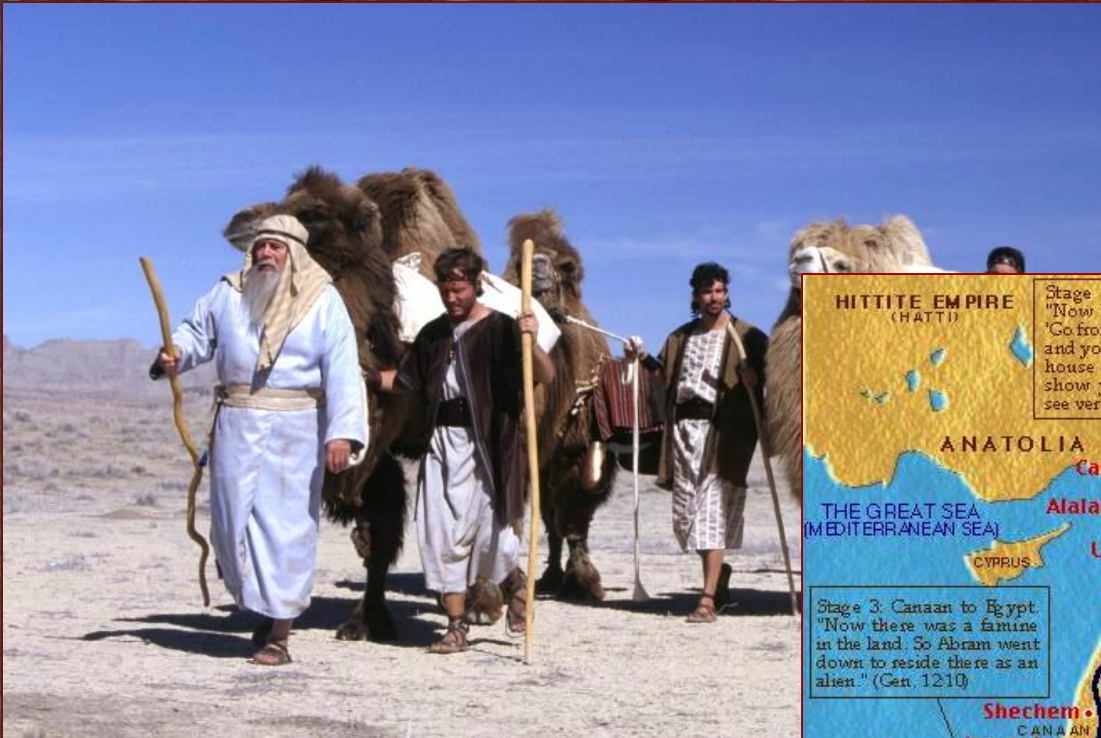
A zsidóság a kiválasztott nép, amellyel Isten szövetséget kötött, és törvényt adott nekik (Mózes 5 könyvében elszórtan, Tóra)

Talmud – viták, bölcseségek, szónoklatok gyűjteménye

Próféták – isten küldöttei, akik meg akarták őrizni Mózes örökségét

gyakran kerültek összetűzésbe a fennálló renddel

Ábrahám útja Urukból az ígéret földjére (Kánaán)

Mózes és a Tízparancsolat

THE TEN COMMANDMENTS

Exodus 20:1-17

1. Thou shall have no other gods before me.
2. Thou shall not make any graven images
3. Thou shall not take the name of the Lord Thy God in vain.
4. Remember the sabbath day, to keep it holy.
5. Honor thy Father and Mother
6. Thou shall not kill
7. Thou shall not commit adultery
8. Thou shall not steal
9. Thou shall not bear false witness
10. Thou shall not covet

A Tora és tanulmányozása

Törvények

- **Hammurapi** - ie. 1700 körül
 - magántulajdon védelme
 - tisztességes munkavégzés – az iparos az életével felel a minőségért
 - adósrabszolgaság
 - talio = szemet szemért
 - 3 társadalmi réteg: előkelő, közrendű, rabszolga
 - fejlett jogi élet – vádló, tanú, bizonyítás, kiskorú
 - nemek közötti különbség: „hűtlen asszony...”
 - az apa kiemelt szerepe
- „Igazságos ítéletek gyűjteménye”

Hammurapi, a törvények őre

TÖRVÉNYEK

- **Mózes** törvényei
- adósrabszolgaság
- család – apa és anya védelme
- szemet szemért
- idegenek és zsidók megkülönböztetése
- magántulajdon szigorú védelme
a zsidók vallási alapnak tekintik

